

P R O T O K O L L
fra
møtet i Omsetningsrådet

fredag 26. oktober kl. 09.00
på Quality Hotel Olavsgaard

(Møte nr. 5 2001)

Møtet vart sett kl. 09.00

Til stades: Ottar Befring (leder), Steinar Hauge, Kirsten Indgjerd Værdal, Dag Fossen (for Ane Vinje), Torbjørn R. Skjerve, Gabriel Joa, Jostein Frøyland, Knut Djonne, Tore Chr. Malterud, Johnny Hagen, Stine Wohl Sem, Odd Harald Nordsveen og Inger Solberg (for Anne-Grete Ellingsen)

Observatør: Eugen Tømte, Norsk Landbrukssamvirke

Fra SLF: Haavard Elstrand, Sindre Flø, Roald Nes, Hanne Klægstad, Christian Wormstrand, Trond J. Trondsen, Bjørn Skjeppe, Tor Erik Jørgensen og Randi Evju Schweigaard

Forfall: Arne Vinje, Øyvind Bergstrøm, Ole Festad Lund og Anne-Grete Ellingsen

Leiaren fastslo at møtet kunne gjere vedtak.

1. DAGSORDEN

Vedtak:

Dagsorden vert godkjent utan merknader.

2. GODKJENNING AV PROTOKOLL

Vedtak:

Protokoll fra møtet i Omsetningsrådet 19.06.2001 vart godkjent.

Innhold protokoll:

3.	Omsetningsrådets forskrifter og kunngjøring	3
4.	Ny forskrift om avsetningstiltak for matpoteter.....	9
5.	Retningslinjer for bevilgninger til markedsreguleringstiltak innenfor fjørfesektoren – endring på grunn av jordbruksavtalen 2000.....	13
6.	Avsetningstiltak kjøtt – økning av budsjett for 2001 på grunn av ekstra midler til prognoseutvalget for kjøtt	14
7.	Avsetningstiltak i melkesektoren – Korreksjon av eksportoppgaver for hvitost for perioden 1. juli 1997-30. juni 2000.....	16

3. Omsetningsrådets forskrifter og kunngjøring

Innledning

Det fremgår av omsetningslovens §§ 5 og 11 at Omsetningsrådet styrer midlene og fremmer de tiltak som bør settes i verk for å fremme lovens formål. Med dette som bakgrunn er det lang praksis for at Omsetningsrådet fastsetter regler og retningslinjer for ulike tiltak. Både gjennom utredninger om Omsetningsrådet og ved behandlingen av Omsetningsrådets virksomhet i Stortinget, har behovet for nærmere regler om virksomheten og tiltakene blitt fremhevet og krevd. Etter at Bjellaanesutvalgets utredning ble lagt fram i 1975 har regelverksarbeidet blitt mer systematisk.

I omsetningsloven er det samtidig forutsatt at noen forskrifter som angår Omsetningsrådets arbeide skal fastsettes eller godkjennes av Landbruksdepartementet. Omsetningsrådet har fastsatt instruks (forskrift) for arbeidsutvalget som er godkjent av Landbruksdepartementet. Departementet har videre fastsatt to forskrifter for avgiftsinnkrevingen og instruks for Tilsynsutvalget. I henhold til omsetningslovens § 3 kan departementet også gi forskrift om regnskapsoppstilling, årsmelding og om kunngjøring av regnskap og årsmelding. Slik forskrift har aldri blitt fastsatt.

Det er heller ikke ukjent at andre forvaltningsorgan enn departementene kan fastsette forskrifter innenfor sitt arbeidsfelt. Som en ufravikelig regel, må forvaltningsorganet ha hjemmel i lov eller forskrift eller annen måte ha fått delegert en fullmakt til å fastsette en forskrift.

Omsetningsloven er en fullmaktslov der utarbeidelse av konkrete retningslinjer for gjennomføring kan gis i form av forskrifter.

Etter delegasjon fra Landbruksdepartementet har Omsetningsrådet også fastsatt noen forskrifter som omfatter tiltak hvor midlene kommer fra jordbruksavtalen.

Nærmere om forskrifter

I likhet med andre forvaltningsorganer - som ligger på nivåer under departementer - har Omsetningsrådet vært forsiktig med å kalle sine retningslinjer og andre bestemmelser for forskrifter.

De siste årene har også Omsetningsrådet betegnet regler for nye tiltak som forskrifter.

For å sortere begrepene kan det være verdt å se på definisjonene på sentrale begreper i forvaltningsloven og sammenholde de med de typer vedtak som gjøres i Omsetningsrådets organer.

Et vedtak er en avgjørelse som treffes under utøving av offentlig myndighet og som generelt eller konkret er bestemmende for rettigheter eller plikter til private personer (enkelt personer eller andre private rettssubjekter).

Vedtaket kan enten være et enkeltvedtak eller en forskrift.

En **forskrift** er et vedtak som gjelder rettigheter og plikter til et ubestemt antall eller ubestemt krets av personer.

Med hjemmel i en forskrift vil det ofte bli truffet **enkeltvedtak** som gir rettigheter eller plikter til en eller flere bestemte personer.

I forarbeidene til forvaltningsloven er det fremhevet at en med forskrift sikter til ”bestemmelser av materiell lovs innhold”, dvs generelle bestemmelser som i følge legalitetsprinsippet trenger hjemmel i lov. Det ble uttalt at en forskrift måtte ”avgrenses mot administrative saksbehandlingsregler og retningslinjer (instrukser)”.

Omsetningsrådets retningslinjer/forskrifter

De fleste av de retningslinjene Omsetningsrådet har fastsatt er nærmere bestemmelser om reguleringstiltak innenfor de ulike sektorene. Disse bestemmelsene setter rammer for reguleringsvirksomheten og er i hovedsak myntet på markedsorganisasjonene som skal iverksette tiltakene.

Andre enn de samvirkebaserte markedsorganisasjonene gis ofte rettigheter og kan også i ulik grad tas med i reguleringstiltak. Både ønske om å skape større mangfold og kravet om konkurransenøytralitet gjør at retningslinjene har betydning for andre aktører enn Norsk Kjøttamvirke, Prior Norge og Tine Norske Meierier. Retningslinjene om tiltak har derfor interesse og faktisk betydning for en relativ stor krets av interessenter. For den enkelte produsent har dette regelverket betydning fordi det gir en del av rammene for det totale produksjonsomfanget, og tiltakene er bestemmende for de prisene en kan ta ut i markedet. Disse retningslinjene har forskriftskarakter og bør betegnes som forskrifter.

Når det gjelder fastsettelse av satser og godtgjørelse for de ulike reguleringstiltakene, har disse også likhet med forskrifter. Disse gjelder i hovedsak hvilken godtgjørelse markedsregulator skal ha for gjennomføring av tiltak og bør fastsettes av Omsetningsrådet. I rådet er samlet også representanter for bransjen utenfor samvirket slik at parter som har behov for innsyn i saken er orientert før vedtak slik at rådet samtidig kan være et høringsmøte.

Et annet forhold som kan nevnes er at vedtak Omsetningsrådet gjør om bruk av penger ikke er underlagt den generelle klageadgangen i forvaltningsloven. Landbruksdepartementet kan kun gjøre om vedtak når det er i strid med lov, forskrifter eller gjeldende jordbruksavtale. Kongen kan gjøre om vedtak når det er i strid med samfunnsinteresser.

Omsetningsrådet har fastsatt det som i realiteten er forskrifter på ulike nivåer. De er oftest betegnet som retningslinjer, regler, vedtak, utfyllende og nærmere bestemmelser mv.

Det er her behov for en ny gjennomgang slik at de bestemmelsene som rent faktisk er forskrifter kalles forskrifter. For fremtiden bør en ved utforming av bestemmelser og vedtak ha en vurdering om det man foreslår skal kalles forskrift.

I henhold til forvaltningsloven stilles det bestemte krav til utredning, saksbehandling og kunngjøring av forskrifter. Disse følger av forvaltningslovens kapittel VII.

Behov for en ny gjennomgang av Omsetningsrådets forskrifter

Det er behov for en gjennomgang av reglene (forskriftene) som er fastsatt av Omsetningsrådets organer. Forskriftene bør få samme oppbygging og struktur og en bør også se på muligheter for forenklinger og samling av ulike regler innenfor et område i en forskrift.

Ved en slik gjennomgang bør en også se på og vurdere det nærmere innholdet i forskriftene. Gjennomgangen bør bare avgrenses i forhold til en del landbrukspolitiske spørsmål som avgjøres i jordbruksoppgjøret og av de politiske myndigheter. Den overordnede organiseringen og ansvaret for markedsreguleringen og hvorvidt det innenfor en sektor eller hovedgruppe av et produkt skal være markedsregulering, er et slikt spørsmål som andre avgjør. Innretning av tiltak m.m. kan fastsettes i forskriftene.

Innenfor markedsreguleringsfeltet har en totalt 27 forskrifter som er fastsatt av Omsetningsrådets organer. Ikke alle disse forskriftene er like sentrale og noen regulerer forhold på et svært detaljert nivå.

På de største reguleringsområdene har man en hovedforskrift som i stor grad viser til at det kan gis nærmere bestemmelser som regulerer nærmere angitte forhold.

Her må en se om det er muligheter for forenklinger og samling av ulike forskrifter innen et område i en forskrift. Ombyggingen av forskriftene bør følge en mal når det gjelder systematikk, klarhet og oversikt. Forskriftene må utformes slik at de kan forstås av andre enn de dem direkte angår.

Forskriftene skal i henhold til råd fra Justisdepartementet i størst mulig grad utformes som lovtekster og inndeles i paragrafer, ledd og punktum.

Forskrifter skal inneholde hjemmelsangivelse. Hjemmelen skal angis slik at det er mulig å kontrollere holdbarheten. Det skal også fremgå hvem som har vedtatt forskriften.

Hovedforskriftene for markedsreguleringstiltak i Omsetningsrådet er blitt kalt retningslinjer for bevilgninger til reguleringstiltak. Dette er en for snever og lite opplysende betegnelse. Forskrifter for markedsregulering innenfor (for eksempel) kjøttsektoren, er en mer riktig betegnelse.

Grunnlaget for markedsreguleringen bygger i stor utstrekning på praksis, begreper og føringer som ikke alltid har fått noen eksakt skriftlig form. Dette selv om det er foretatt mange utredninger om saker og prinsipper som angår reguleringen. Både rettsapparatet, Landbruksdepartementet og Stortinget har behandlet slike saker. Reglene rundt den nye markedsordningen for melk representerer her et unntak, ved at en i regelverket har definert de viktigste forhold av betydning for reguleringen.

Både de endringer som skjer i organiseringen hos markedsorganisasjonene og konsentrasjonen i færre enheter i handelen gjør at det er nødvendig med en ny og grundig gjennomgang av regelverket.

Følgende forhold bør tas i betraktning ved utforming av nye forskrifter:

- Dekkende tittel og hjemmelshenvisning
- Datering og hvem som har fastsatt forskriften
- Formål
- Forutsetninger for reguleringen
- Klargjøring av mottaksplikt
- Klargjøring av forsyningsplikt
- Andre nødvendige definisjoner av begreper som brukes
- Forvaltning og ansvarsforhold
- Føringer om konkurranseforhold
- Reguleringstiltak og funksjoner med oversikt og detaljering. For enkelte tiltak vil det bli vist til nærmere forskrifter mv
- Kompensasjon og satser
- De spesielle forhold som gjelder for klagerett
- Kontroll og revisjon

Kunngjøring

De kravene en stiller til høring og utforming av forskrifter følger av forvaltningslovens § 37. Andre formkrav og regler om kunngjøring finnes i forvaltningslovenes § 38 og i lov om Norsk Lovtidende.

Forskrifter skal alltid kunngjøres i Norsk Lovtidende.

Omsetningsrådet har aldri kunngjort sine retningslinjer og andre bestemmelser i Norsk Lovtidende. Kunngjøring har i hovedsak blitt foretatt gjennom annonsering og direkte utsendelse til de som en har antatt har hatt direkte interesse av bestemmelsene.

Kravet om kunngjøring i Norsk Lovtidende må følges opp og aktuelle forskrifter bør allerede nå kunngjøres i dette organet.

Norsk Lovtidende har et nært samarbeid med Lovdata hvor det er en egen lovtidenderedaksjon. Lovdata er en privat stiftelse som ble opprettet i 1981 av Justisdepartementet og Det juridiske fakultet i Oslo. Stiftelsens formål er å opprette, vedlikeholde og utvikle systemer for rettslig informasjon. Vedtatte forskrifter kan sendes direkte fra Statens landbruksforvaltning via E-post til denne redaksjonen. De foretar en enkel kontroll før innrykking.

Forskriften legges gratis ut på nettet og er således tilgjengelig for alle som har tilgang til Internett. En vesentlig del av informasjonskravet en står ovenfor vil på denne måten bli løst. I tillegg må forskriftene legges ut på SLFs egne nettsider, eventuelt gjennom linker til Lovdata

Konklusjon

En kan allerede nå starte en opprydding og gjennomgang av generelle bestemmelser gitt av Omsetningsrådet ved å gi de betegnelsen forskrift.

I tillegg må forskriftene kunngjøres i Norsk Lovtidende og legges ut på nettet til Lovdata.

Bestemmelser som etter hvert fastsettes og som i realiteten er forskrifter, kalles forskrifter. Det kan både være omfattende regelverk for markedsordninger og korte bestemmelser om produktlister og fastsettelse av løpende omsetningsavgift.

Forskriftsbegrepet innarbeides og etter hvert som bestemmelsene endres tar en sikte på å gi forskriftene samme oppbygging og struktur. En bør også ha som siktemål å forenkle forskriftene og samle regelverkene for hver sektor i størst mulig grad i en forskrift.

De sentrale reglene for markedsreguleringen og tiltakene bør få samme oppbygging hvor både formål og en del sentrale begreper blir nærmere definert og beskrevet. Det vil ta noen tid før en slik omfattende gjennomgang med høringsrunder vil være sluttført. Gjennomgangen vil også kreve betydelige ressurser i form av arbeidsinnsats.

Følgende bestemmelser av forskriftskarakter er fastsatt av Omsetningsrådet eller Arbeidsutvalget:

- Interne retningslinjer for anvendelse av omsetningsavgiften til faglige tiltak og opplysningsvirksomhet
- Retningslinjer for tilskott til produsentretta rådgjeving i grøntsektoren
- Tilbakebetaling av tilskudd til reguleringsanlegg. Tilleggsvedtak
- Retningslinjer for bevilgninger til markedsreguleringstiltak innefor fjørfesektoren
- Regler for godkjente eggpakkeriers adgang til å levere overskuddsegg til Norske Eggsentraler
- Regler for private fjørfeslakteriers medvirkning ved billigsalg av fjørfekjøtt
- Regler for førtidsslakting av høns
- Private eggpakkeriers leveringsrett og råvarekostnader for markedsreguleringen
- Utfyllende bestemmelser for priskompensasjon for skilleprodukter og praktisering av Norske Eggsentralers kjøpeplikt på norskprodusert eggehvite
- Retningslinjer for anvendelse av midler avsatt under jordbruksavtalen til avsetningstiltak for honning.
- Retningslinjer for bevilgninger til reguleringstiltak innenfor kjøttsektoren.
- Vedtak om definisjon av reguleringsvare på kjøttsektoren.
- Retningslinjer for bevilgninger til reguleringstiltak innenfor melkesektoren.
- Nærmere bestemmelser for markedsregulators forsyningsplikt innenfor melkesektoren.
- Utfyllende bestemmelser for markedsregulators forsyningsplikt på råmelk.
- Nærmere bestemmelser for markedsregulators mottaksplikt innenfor melkesektoren.
- Liste for definisjon av reguleringsvare av mjølk
- Utfyllende bestemmelser for markedsregulators mottaksplikt for smør.
- Nærare reglar for gjennomføring av skulemjølkordninga.
- Nærmere bestemmelser for prisnedskrivning ved salg av melkefett i form av smørolje til margarinindustrien.
- Utfyllende bestemmelser for forretningsmessig lagringsperiode.
- Nærmere bestemmelser for dekning av transportkostnader ved reguleringsproduksjon av meieriprodukter.

Følgende bestemmelser har allerede i dag betegnelse som forskrift:

- Forskrift om tilskott til kadaverhåndtering.
- Forskrift om nedskrivningstilskudd ved fabrikklevering av epler i år 2000.
- Forskrift om tilskudd til reguleringslagring av epler av avlingen i år 2000.
- Forskrift om billigsalgaksjoner for epler av avlingen i år 2000.
- Forskrift om tilskudd til etablering av drift av produsentsammenslutninger for potet- og grønnsakprodusenter.

Med hjemmel i omsetningslovenes § 11 gjør Omsetningsrådet følgende

Vedtak:

Bestemmelsene under kulepunktene nedenfor fastsatt av Omsetningsrådet eller Arbeidsutvalget gis betegnelsen forskrift, og at forskriftsbegrepet erstatter annen betegnelse gjennomløpende i forskriften:

- Interne retningslinjer for anvendelse av omsetningsavgiften til faglige tiltak og opplysningsvirksomhet.
- Retningslinjer for tilskott til produsentretta rådgjeving i grøntsektoren.
- Tilbakebetaling av tilskudd til reguleringsanlegg. Tilleggsvedtak
- Retningslinjer for bevilgninger til markedsreguleringstiltak innefor fjørfesektoren
- Regler for godkjente eggpakkeriers adgang til å levere overskuddsegg til Norske Eggsentraler
- Regler for private fjørfeslakteriers medvirkning ved billigsalg av fjørfekjøtt
- Regler for førtidsslakting av høns
- Private eggpakkeriers leveringsrett og råvarekostnader for markedsreguleringen
- Utfyllende bestemmelser for priskompensasjon for skilleprodukter og praktisering av Norske Eggsentralers kjøpeplikt på norskprodusert eggehvite
- Retningslinjer for anvendelse av midler avsatt under jordbruksavtalen til avsetningstiltak for honning
- Retningslinjer for bevilgninger til reguleringstiltak innenfor kjøttsektoren.
- Vedtak om definisjon av reguleringsvare på kjøttsektoren
- Retningslinjer for bevilgninger til reguleringstiltak innenfor melkesektoren.
- Nærmere bestemmelser for markedsregulators forsyningsplikt innenfor melkesektoren
- Utfyllende bestemmelser for markedsregulators forsyningsplikt på råmelk
- Nærmere bestemmelser for markedsregulators mottaksplikt innenfor melkesektoren
- Liste for definisjon av reguleringsvare av mjølk
- Utfyllende bestemmelser for markedsregulators mottaksplikt for smør
- Nærare reglar for gjennomføring av skulemjølkordninga
- Nærmere bestemmelser for prisnedskrivning ved salg av melkefett i form av smørølje til margarinindustrien
- Utfyllende bestemmelser for forretningsmessig lagringsperiode
- Nærmere bestemmelser for dekning av transportkostnader ved reguleringsproduksjon av meieriprodukter

Betegnelsen "Norske Eggsentraler" erstattes med "Prior Norge".

4. Ny forskrift om avsetningstiltak for matpoteter

Retningslinjer for anvendelse av avsetningsmidler for matpoteter ble fastsatt av Omsetningsrådet 4. oktober 1977. Det har skjedd store markedsmessige endringer i grøntsektoren siden midten av 1990-tallet. På denne bakgrunn har Statens landbruksforvaltning (SLF) på oppdrag fra Landbruksdepartementet gjort en gjennomgang av markedsordningen for poteter, herunder også markedsreguleringen av matpoteter.

SLF avleverte en rapport til Landbruksdepartementet om markedsordningen for poteter 1. mars 2001 der en av konklusjonene er følgende:

”Statens landbruksforvaltning vil initiere at Grøntprodusentenes Samarbeidsråd utarbeider forslag til forskrifter og en beredskapsplan for hvordan markedsreguleringen skal gjennomføres i praksis for Omsetningsrådet innen 1. halvår 2001, slik at Omsetningsrådet kan vedta forskrifter for markedsregulerende tiltak på matpoteter før kommende sesong.”

Grøntprodusentens Samarbeidsråd (GPS) ble orientert om denne konklusjonen i møte 20. mars og i brev av 27. mars 2001 fra SLF. GPS ga i brev av 30. april 2001 innspill om beredskapsplan for gjennomføringen av markedsregulering i matpotetsektoren.

Med dette som bakgrunn er det utarbeidet forslag til ny forskrift om avsetningstiltak for matpoteter. Forslaget viderefører hovedelementene fra retningslinjene fastsatt av Omsetningsrådet 4. oktober 1977 og er utbygd ytterligere med bakgrunn i brev av 30. april fra GPS.

SLF sendte forslag til ny forskrift ut på høring 06.07.2001. Høringsfrist ble satt til 03.09.2001.

SLF har mottatt høringsuttalelser fra:

Norges Frukt- og Grønnsakgrossisters Forbund (NFGF)

NFGF påpeker i andre strekpunkt i § 2 i forslag til forskrift, - leveranse av matpoteter til fôr, bør strykes med den begrunnelse at regulering av matpoteter til fôr ikke har fungert godt. GPS bør vurdere å iverksette avsetningstiltak i samråd med grossistene.

Grøntprodusentenes Samarbeidsråd (GPS)

GPS fremholder at ansvaret for registrering av potetbeholdningene bør tillegges GPS. Det bør gjennomføres et system med graveprøver. GPS bør tillegges ansvaret for dette og gis de nødvendige økonomiske ressurser til å gjennomføre tiltaket.

Gartnerhallen (GH)

GH fokuserer på nødvendigheten av å ha beredskap og planer for å gjennomføre et avsetningstiltak.

Norgesfrukt

Norgesfrukt påpeker i andre strekpunkt i § 2 i forslag til forskrift, - leveranse av matpoteter til fôr, bør strykes med den begrunnelse at regulering av matpoteter til fôr ikke har fungert godt. Tiltak for å ta matpoteter ut av markedet bør kobles til avrensordningen for poteter.

Norske Potetindustrier (NOPO)

NOPO fremholder at en vesentlig del av NOPO sin kapasitet knyttet til produksjon av glukose, potetmel og sprit er bundet opp til avrensordningen. I tillegg kan NOPO sin produksjonskapasitet begrenses av geografiske forhold og på hvilken tid av året markedsreguleringen gjennomføres. Det blir anbefalt å gjennomføre statistikkrutiner slik at en har oversikt over markedssituasjonen på et tidlig tidspunkt i sesongen og før 01.11. Dersom NOPO sin produksjonskapasitet skal utnyttes i forbindelse med avsetningstiltak i potetsektoren, vil de årlige variasjoner i potetmottaket øke. NOPO mener at et bufferlager av deres ferdigprodukter vil dempe virkningen av slike variasjoner. NOPO opplyser i sin høringsuttalelse om at det er inngått avtale mellom GH og NOPO om markedsregulering av poteter. Avtalen er godkjent av Omsetningsrådet 26. september 1984. Med bakgrunn i at GH ikke lenger har ansvar for markedsreguleringen i potetsektoren og at avrensordningen har endret grunnlaget for avtalen, ber NOPO om at avtalen blir gjennomgått av SLF med sikte på en revisjon.

Norges Bondelag

Norges Bondelag påpeker at GPS bør få i oppgave å registrere potetbeholdningen for matpoteter i sesongen hos aktørene. For å få en pekepinn om hvordan potetavlingen vil bli på et så tidlig tidspunkt som mulig, foreslås at GPS tildeles midler til å få gjennomført avlingsprøver i siste del av august.

Norsk Bonde- og Småbrukarlag

har ingen kommentarer til forslag til ny forskrift.

Vurdering

Det kan være vanskelig å vurdere og fastslå behovet for regulering kun med utgangspunkt i beholdningsregistreringen pr. 1. november i sesongen. Forskriftene bør hjemle å beslutte tiltak også på et senere tidspunkt i sesongen. SLF har på denne bakgrunn endret 2. avsnitt i § 3 i forslag til forskrift og gitt det en slik formulering:

”Grøntprodusentenes Samarbeidsråd foretar en vurdering av behovet for å iverksette avsetningstiltak for matpoteter så snart som mulig etter at resultatet for beholdningsregistreringen av matpoteter pr. 1. november foreligger.”

I enkelte år med store potetavlinger kan det være vanskelig å finne avsetning for all reguleringspoteten gjennom leveranse til NOPO (produksjon av sprit, potetmel og glukose). I slike år kan det være behov for å bruke reguleringspoteter også til fôr. Selv om det er arbeidskrevende og kanskje mindre rasjonelt å bruke reguleringspoteter til fôr, bør likevel ny forskrift hjemle slik anvendelse av reguleringspotetene.

Med bakgrunn at GPS har fått ansvaret for å administrere avsetningstiltak i potetsektoren, er det i høringen foreslått at GPS også får oppgaven med å registrere potetbeholdningen gjennom sesongen hos aktørene. For at beholdningsregistreringen på grøntsektoren skal bli så rasjonell som mulig, er det fornuftig at all slik registrering skjer ett sted. SLF har i dag ansvaret for dette arbeidet i grøntsektoren. Med gode kommunikasjonslinjer mellom SLF og GPS, vil det være enkelt for GPS å ha en løpende oversikt over beholdningene og markedssituasjonen for matpoteter.

Avlingsprøver tatt ut tidlig i potetseongen, ca. 14 dager før ordinært opptak, kan gi en god pekepinn om hvor stor potetavlingen blir. Likevel er det slik at avlingsprøver alene ikke kan være det eneste grunnlag for å starte et avsetningstiltak. Avlingsprøvene må uansett følges opp med beholdningsoversikter. Gjennomføring av avlingsprognose som tar høyde for å gi et ganske sikkert resultat er arbeidskrevende. Med bakgrunn i en helhetsvurdering, har SLF kommet til det resultat at en ikke ønsker å etablere arbeidet med avlingsprøver for potet.

Sekretariatet har for øvrig notert seg de øvrige synspunktene høringsinstansene har avgitt.

Vedtak:

FORSKRIFT OM AVSETNINGSTILTAK FOR MATPOTETER

Fastsatt av Omsetningsrådet 26.10.2001 med hjemmel i lov av 10. juli 1936, nr 6 til å fremja umsetnaden av jordbruksvaror § 11.
Forskriften erstatter retningslinjer for anvendelsen av avsetningsmidler for matpoteter, fastsatt av Omsetningsrådet 04.10.1977

- § 1 Formål**
Formålet med avsetningstiltak for matpoteter er å bidra til oppnåelse av målpris ved å ta matpoteter ut av markedet.
- § 2 Avsetningstiltak**
Følgende avsetningstiltak for matpoteter kan iverksettes:
- leveranser av matpoteter til fabrikk

- leveranser av matpoteter til fôr

§ 3 **Grunnlag for iverksetting av avsetningstiltak**

Statens landbruksforvaltning har ansvar for å registrere potetbeholdningen per 1. november, 1. januar, 1. mars og 1. mai i sesongen.

Grøntprodusentenes Samarbeidsråd foretar en vurdering av behovet for å iverksette avsetningstiltak for matpoteter så snart som mulig etter at resultatet av beholdningsregistreringen av matpoteter pr. 1. november foreligger. Det forutsettes at Grøntprodusentenes Samarbeidsråd innhenter informasjon fra grossistene som en del av grunnlaget for denne vurderingen.

§ 4 **Kvotefordeling**

Grøntprodusentenes Samarbeidsråd fordeler kvoter mellom aktørene ut fra registrert potetbeholdning med fratrukk av forventet salg. Grøntprodusentenes Samarbeidsråd disponerer ubenyttede kvoter.

§ 5 **Gjennomføring av avsetningstiltak**

Grøntprodusentenes Samarbeidsråd forestår gjennomføring av avsetningstiltak for matpoteter, herunder:

- forhandling med industri om kvantum og leveringsvilkår
- fordeling av kvantum på industri eller fôr
- kontroll med gjennomføringen av tiltak

§ 6 **Søknad om tilskudd**

Grøntprodusentenes Samarbeidsråd søker Omsetningsrådets arbeidsutvalg om iverksetting av avsetningstiltak for matpoteter. Søknaden skal inneholde forslag på kvantum som skal reguleres, hvilke sorter det gjelder, forslag til nedskrivningssats, samt opplegg for gjennomføring og kostnad med kontrolltiltak.

Grøntprodusentenes Samarbeidsråd forestår utbetaling av tilskudd til aktørene som har deltatt i ordningen etter mottak av oppgaver som er attestert av statsautorisert eller registrert revisor.

Statens landbruksforvaltning kan utbetale a-konto til Grøntprodusentenes Samarbeidsråd.

Grøntprodusentenes Samarbeidsråd fremlegger samleoppgave til endelig godkjenning av Omsetningsrådets arbeidsutvalg senest to måneder etter at avsetningstiltaket er avsluttet.

§ 7 **Opplysningsplikt**

Statens landbruksforvaltning kan kreve de opplysninger og den dokumentasjon, herunder regnskapsmateriale, forretningspapirer og liknende dokumenter, som er nødvendig for å behandle søknader, utøve kontroll og forvalte ordningene på en tilfredsstillende måte. Statens landbruksforvaltning kan kreve at opplysningene bekreftes av statsautorisert eller registrert revisor.

§ 8 **Kontroll**

Statens landbruksforvaltning fører kontroll med at bestemmelsene i denne forskriften blir overholdt og kan herunder foreta stedlig kontroll hos den som mottar tilskudd. Virksomheten plikter å yte bistand ved slik kontroll.

§ 9 Tilbakebetaling

Feil i utbetalingen eller brudd på bestemmelsene i denne forskriften eller vilkår fastsatt i medhold av den, kan medføre pålegg om tilbakebetaling av tilskudd eller trekk i senere tilskudd.

5. Retningslinjer for bevilgninger til markedsreguleringstiltak innenfor fjørfesektoren – endring på grunn av jordbruksavtalen 2000

Retningslinjer for bevilgninger til markedsreguleringstiltak innenfor fjørfesektoren omfatter i dag tiltak rettet mot frossen hel kylling utover egg og eggprodukter jf. § 1. I jordbruksoppgjøret 1995 ble det vedtatt at markedsreguleringen for fjørfekjøtt skulle trappes ned og forbeholdes kylling. I tråd med dette vedtaket ble høner tatt ut av retningslinjene etter vedtak i Omsetningsrådet. I jordbruksoppgjøret 2000 ble det imidlertid innført en ordning for kadaverhåndtering som forutsatte også å omfatte utrangerte verpehøns jf. St.prp. nr. 82 Om jordbruksoppgjøret 2000 – endringer i statsbudsjettet for 2000 m.m. i kap. 8.4.1 Avsetningstiltak som sier følgende: *”Avsetningen til ordningen med kadaverhåndtering økes med 1 mill kr til 5 mill. kr, og for Nord-Norge forutsettes ordningen også å omfatte utrangerte verpehøns”*.

For kjøtt er dette tiltaket hjemlet i Forskrift for bevilgninger til reguleringstiltak innenfor kjøttsektoren, vedtatt av omsetningsrådet 14.03.96 art. I punkt 6 hvor myndighet til å fastsette forskrifter er delegert til Arbeidsutvalget. For fjørfekjøtt er det imidlertid ikke noe tilsvarende hjemmelsgrunnlag jf. ovenfor.

For å ha hjemmelsgrunnlag for ny forskrift om kadaverhåndtering som skal omfatte utrangerte verpehøns i Nordland, Troms og Finnmark er det derfor nødvendig å endre retningslinjer for bevilgninger til markedsreguleringstiltak innenfor fjørfesektoren § 1 til også å omfatte dette tiltaket. I § 1 foreslås å føye til følgende nytt 3. ledd: *”Midler over jordbruksavtalen til avsetningstiltak kan benyttes til å dekke kostnader med håndtering av utrangerte verpehøner i Nord-Norge”*.

Samtidig foreslås å endre retningslinjens § 2, slik at ”avtaleår” erstattes med ”år”, fordi dette er en mer hensiktsmessig løsning spesielt regnskapsmessig. Tilsvarende endring er tidligere gjort i retningslinjer for kjøttsektoren.

Statens landbruksforvaltning har hatt muntlig høringsrunde med Prior Norge og Fjørfebransjens landsforening. Det var ikke merknader til endringsforslagene.

I møte i Arbeidsutvalget 19.03.01 ble det foreslått for Omsetningsrådet at bestemmelser fastsatt av Omsetningsrådet eller Arbeidsutvalget skal gis betegnelsen forskrift og at forskriftsbegrepet gjennomløpende skal erstatte annen betegnelse i bestemmelsene. Dette forslaget fremmes for Omsetningsrådet i møte 26.10.01. Det vil av denne grunn ikke være korrekt å gi retningslinjer for bevilgninger til markedsreguleringstiltak

innenfor fjørfesektoren betegnelsen forskrift. Retningslinjene vil imidlertid eventuelt bli gitt forskrifts form i lys av Omsetningsrådets vedtak 26.10.01.

Med hjemmel i lov til å fremja umsetnaden av jordbruksvaror av 10. juli 1936 nr. 6 § 11 gjøres følgende

Vedtak:

I retningslinjer for bevilgninger til markedsreguleringstiltak innenfor fjørfesektoren gjøres følgende endringer:

Som nytt 3. ledd i § 1 tilføyes:

”Midler over jordbruksavtalen til avsetningstiltak kan benyttes til å dekke kostnader med håndtering av utrangerte verpehøner i Nord-Norge. Nærmere regler fastsettes av Omsetningsrådets arbeidsutvalg.”

Ordlyden i § 2 endres til:

”Til dekning av utgifter som administrasjon av markedsreguleringen medfører ytes godtgjørelse med et beløp som fastsettes pr. år.”

6. Avsetningstiltak kjøtt – økning av budsjett for 2001 på grunn av ekstra midler til prognoseutvalget for kjøtt

I brev av 19. februar 2001 søker Norsk Kjøttvirke om ekstra midler til prognoseutvalget for kjøtt.

Bakgrunnen for søknaden er at Norsvin i brev av 10. november 2000 skriver at semintallene er blitt mer usikre ved at flere og flere svineprodusentene går over til å inseminere purkene selv, omtrent 65 %. Hovedelementet i prognoseringen er den relative utviklingen i antall førstegangsbedekninger. Svineprodusentene er i dag ikke forpliktet til å sende inn oversikt over antall førstegangs-bedekninger mer enn 1 gang pr. år. Dette medfører at førstegangsbedekninger beregnes teoretisk ut fra antall sæddoser som kjøpes og tilførselprognosene blir derfor dårligere til å fange opp raske endringer i bruk av sæddosene.

Norsvin har i to år gjennomført en prøveordning med premiering av datainnsending og det konkluderes med at systematisk datainnsamling hvert kvartal er praktisk gjennomførbart. For å få svineprodusentene til å sende inn data er det nødvendig at det gis en kompensasjon/premiering. Norsvin har anslått en kompensasjonsstørrelse på kr 15 pr. kull som tilsvarer en total kostnad på ca. 1,3 mill. kroner. Norsvin har selv interesse av hyppig og systematisk datainnsamling, men vurderer kostnaden på ca. 1,3 mill. kroner pr. år for å overstige nytteeffekten av dataene.

Norsk Kjøtt og Prognoseutvalget støtter Norsvin sitt forslag. Norsk Kjøtt foreslår at kompensasjonsstørrelsen reduseres til kr 11–12 pr. kull slik at total kostanden blir ca.

1,0 mill. kroner. Det foreslås at finansieringen av en slik ordning deles likt mellom omsetningsavgiftsmidler for svin og Norsvin.

Statens landbruksforvaltning ba i brev av 17. april 2001 til Norsk Kjøttssamvirke om at søknaden blir behandlet av Fagsenteret for kjøtt sitt fagstyre før saken fremmes for Omsetningsrådets arbeidsutvalg, og at også Norsk Kjøtt foretar en prinsipiell vurdering i forhold til formålet i omsetningsloven og av eventuelle konsekvenser av å innføre et prinsipp om å benytte omsetningsavgiftsmidlene til å gi kompensasjon for innsending av data.

Fagsenteret for kjøtt sitt fagstyre behandlet saken i sitt møte den 28. mai 2001. Fagstyret er positive til det arbeid som utføres av Prognoseutvalget. Forbedringen av prognosegrunnlaget er direkte relatert til markedsreguleringen for kjøtt. Dette ligger utenfor fagstyrets ansvarsfelt for faglige tiltak. De ber derfor Statens landbruksforvaltning finne andre løsninger for budsjettmessig innplassering av Prognoseutvalgets finansiering, i samsvar med funksjon og styringsform. Det forutsettes at denne vurderingen ikke forsinker gjennomføringen av tiltaket.

Norsk Kjøttssamvirke har med brev av 26. juni 2001 foretatt en prinsipiell vurdering av i forhold til formålet i omsetningsloven og av eventuelle konsekvenser av å innføre et prinsipp om å benytte omsetningsavgiftsmidlene til å gi kompensasjon for innsending av data. Norsk Kjøttssamvirke ser ingen problemer med å benytte omsetningsavgiftsmidler til kompensasjon for innsending av data, da dette er et ledd i å forbedre prognosekvaliteten.

Statens landbruksforvaltning foreslår etter dette at Prognoseutvalget kan få delvis dekning av kostnadene med innhenting av kvartalsvise data for inseminasjon, ved at det over omsetningsavgiften kan dekkes inntil 5 kroner pr kull for produsenter som deltar i ordningen.

Kostnader til arbeidet i prognoseutvalget er hittil dekket gjennom kontingenten til Norsk Landbrukssamvirke. Hele kostnaden med prognosering er funnet støtteverdig etter omsetningsloven. Etter Omsetningsrådets vedtak 11. mai skal Norsk Kjøttssamvirke fra budsjettåret 2002 innarbeide disse kostnadene i sine ordinære budsjett for faglige tiltak og opplysningsarbeid. Videre skal kontingenten spesifiseres som egen post i budsjettet. Med bakgrunn i brevet fra Fagsenteret av 8. juni bør det likevel kunne vurderes andre modeller for budsjettering av de ulike elementer som hittil har inngått i kontingenten til Norsk Landbrukssamvirke. Intensjonen om å synliggjøre disse kostnadene og å kunne jamføre disse med tidligere års dekning, bør ivaretas.

I denne omgangen foreslås at tiltaket godkjennes som en del av markedsregulators administrasjonskostnader etter pkt II i forskriften om reguleringstiltak for kjøtt. Prognoser ble vurdert som en relevant kostnad for administrasjonsgodtgjørelsen i forbindelse med gjennomgangen av prinsippene for dekning av denne i en uavhengig rapport som ble avgitt til Omsetningsrådet i august 1997. I Omsetningsrådets møte 19. juni ble administrasjonsgodtgjørelsen for 2001 satt til 12,5 mill. kroner.

Med hjemmel i forskrift for bevilgninger til reguleringstiltak innenfor kjøttsektoren, pkt. II gjøres følgende

Vedtak:

Budsjettet for administrasjonsgodtgjøring for 2001 utvides med 0,5 mill. kroner til 13,0 mill. kroner, med sikte på å dekke inntil 5 kroner pr. kull for produsenter av svinekjøtt som kvartalsvis sender inn oppgaver over førstegangsbedekninger for utarbeiding av prognoser.

7. Avsetningstiltak i melkesektoren – Korreksjon av eksportoppgaver for hvitost for perioden 1. juli 1997-30. juni 2000

1 Bakgrunn

25. september 2000 fattet Arbeidsutvalget vedtak om å korrigere tidligere godkjente oppgaver for reguleringseksport av hvitost for perioden 1998-1. kvartal 2000, og som innebar at kr 23 542 146,- ble trukket inn fra Tine Norske Meierier og godskrevet fondet for omsetningsavgift på melk. Grunnlaget for dette vedtaket var at det i prisutjevningen og i markedsreguleringen i denne perioden hadde vært benyttet ulikt rabattnivå. Dette gjorde at man før korreksjonen i eksportoppgavene opererte med en industripris på kr 43,73 pr. kg, mens man i prisutjevningen brukte en netto noteringspris på kr 42,21 pr. kg. Dette vedtaket ble bekreftet av Omsetningsrådet 29. november 2000.

28. februar 2001 fattet Landbruksdepartementet vedtak i klager fra Synnøve Finden ASA og Tine Norske Meierier over satsfastsettingen i prisutjevningsordningen som innebærer justeringer av råvareverdier for modnede oster til industri i perioden 1.7.1997- 30.6.2000. Landbruksdepartementets vedtak 28. februar 2001 ble drøftet av Omsetningsrådet 25. april 2001. Statens landbruksforvaltning ble der bedt om å vurdere konsekvensene av dette for Omsetningsrådets ordninger og eventuelt legge dette fram som sak for Arbeidsutvalget.

2 Synnøve Finden ASA sin klage av 27. april 2001

Synnøve Finden ASA har ved brev av 27. april 2001 til Omsetningsrådet påklaget Omsetningsrådets vedtak av 29. november 2000 om korrigerende av eksportoppgaver for hvitost. Dette korreksjonsvedtaket refererer seg til tidligere vedtak som har vært fattet om reguleringseksport for perioden 1. juli 1997-30. juni 2000. Som rettslig grunnlag for klagen oppgis omsetningsloven § 11 siste ledd. Synnøve Finden ASA informerer i klagen om at saken vil bli brakt inn for Konkurransetilsynet, jf konkurranseloven § 2-2 bostav d.

Synnøve Finden ASA viser i klagen til at de 7. februar 2000 rettet en henvendelse til Omsetningsrådet vedrørende påstått overkompensasjon for reguleringseksport. De mener at saken gjelder et åpenbart misbruk av offentlige midler som over en treårsperiode beløper seg til inntil kr. 200 millioner. Det anføres at en slik overkompensasjon for reguleringseksport griper rett inn i konkurranseforholdene i markedet på en måte som gir Synnøve Finden ASA en stor konkurranseulempe. I forlengelsen av sin formelle klage ber Synnøve Finden ASA Landbruksdepartementet om å vurderer håndteringen av denne saken i reguleringssystemet. De viser særlig til forvaltningsloven § 11a om at et forvaltningsorgan skal forberede og avgjøre saken uten ugrunnet opphold. Dersom det må ventes at det vil ta uforholdsmessig lang tid før en henvendelse kan besvares, skal det forvaltningsorgan som mottok henvendelsen snarest mulig gi et foreløpig svar.

Synnøve Finden ASA viser til at saken på et tidspunkt ble brakt inn for departementets kontrollorgan "Tilsynsutvalget for Omsetningsrådet". Tilsynsutvalget har imidlertid ikke myndighet til å gripe operativt inn overfor Omsetningsrådet. De reiser derfor nå saken for Landbruksdepartementet. Synnøve Finden ASA er videre av den oppfatning at Tilsynsutvalget i praksis er kraftig hemmet av at samme instans og personer utgjør sekretariat både for rådets styrende organer og for Tilsynsutvalget som kontrollinstans. Det hevdes at dette er en rollesammenblanding som ikke fungerer nøytralt.

Det har vært en omfattende korrespondanse i saken og en rekke møter siden den første henvendelsen 07.02.2000. I klagebrevet 27.04.01 summeres saken opp slik Synnøve Finden ser den, og hvor følgende oppsummering gjengis:

"Oppsummering

Synnøve Finden ASA mener denne saken innebærer klart misbruk av offentlige midler, og at den illustrerer mange uholdbare forhold tilknyttet reguleringsystemet i melkesektoren:

- *Tine er ikke pålitelig som markedsregulator.*
- *Kontrollen i SLF er ikke tilfredsstillende*
- *Omsetningsrådet ikke er konkurransenøytralt som overvåker av markedsregulatorenes opptreden i markedet, grunnet landbrukets flertallsposisjon.*
- *Andre aktørers innvendinger til systemets svakheter nærmest blir oversett, selv om det fremlegges overveldende dokumentasjon på forholdene. Rådets og dets sekretariat er mer opptatt å vise til formalprosedyre og vedtaksmyndighet enn av å realitetsbehandle sakens faktum på en uhildet og konkurransenøytral måte.*
- *Landbruksdepartementets kontrollorgan er så langt ikke er gitt operative fullmakter til å håndtere sakene, og blir hemmet av at det mangler eget selvstendig sekretariat.*

De midler Tine-systemet tilføres gjennom slike ordninger kan meget vel benyttes til å kryssubsidiere i det norske markedet. Synnøve Finder er derfor gjennom konkurransesituasjonen direkte avhengig av at myndighetene rydder opp i disse forholdene. Vi drøfter gjerne løsninger i et møte snarest mulig."

For en fullstendig beskrivelse av argumentene som fremføres vises til vedlegg.

Synnøve Finden ASA reiser videre i brev av 23. mai 2001 (Tillegg til klagesak vedrørende overkompensasjon for eksporttap på gulost) flere spørsmål ved reguleringseksporten av hvitost for 2. halvår 2000 utfra Tine Norske Meieriers søknad og ber i brev av 13. mai 2001 om en redegjørelse for hvordan markedsregulators forpliktelser skal oppfattes i forhold til industrimarkedet.

Etter departementets vedtak 28. februar 2001 var det planer om å forelegge konsekvensene av dette vedtaket for markedsreguleringen for Arbeidsutvalget på ett av møtene i mai slik at den kunne behandles av Omsetningsrådet på deres møte i juni. Etter at Synnøve Finden ASA fremmet sin klage av 27. april 2001 var det samtaler om å stille denne i bero for å kunne legge saken fram for Arbeidsutvalget 31. mai 2001 og for Omsetningsrådet 19. juni. Synnøve Finden ASA stiller i brev av 18. mai 2001 betingelser for å trekke klagen. Disse betingelsen gjelder forhold som var til vurdering i Statens landbruksforvaltning og som ikke ligger under Omsetningsrådets myndighetsområde. Statens landbruksforvaltning ønsket ikke en slik sakshåndtering.

Synnøve Finden ASA v/advokat Mona Søyland bemerker i brev av 20. juni 2001 at Statens landbruksforvaltning i brev av 28. mai 2001 henviser til Synnøve Finden ASAs klage av 27. april 2001 og brev av 18. mai 2001. De stiller seg undrende til at Statens landbruksforvaltning fant grunn til å utsette saken basert på deres formelle klage. De skriver at dersom Statens landbruksforvaltning var tilstrekkelig forberedt til å legge fram saken i mai, kan en vanskelig se at klagen skulle hindre et slikt saksframlegg. Det hevdes at det ikke er riktig at Synnøve Finden ASA har stilt betingelser overfor Statens landbruksforvaltning for å trekke den formelle klagen.

2.1 Videre håndtering av klagen

Statens landbruksforvaltning forstår Synnøve Finden ASA slik at de mener at spørsmålet om å korrigere vedtaket av 25. september 2000 kan skje uavhengig av deres klage. Statens landbruksforvaltning er enig i denne vurderingen. Vi mener således at det riktige må være at en først legger frem for Omsetningsrådet en vurdering av behovet for ny korrigerende av eksportoppgavene for hvitost, jf sak 18 i Arbeidsutvalgets møte 19. mars 2001, sak 4 i Omsetningsrådets møte 25. april 2001 og Omsetningsrådets årsmelding for 2001 s. 9.

Klagen fra Synnøve Finden ASA vil bli behandlet senere. Det er blant annet lagt vekt på at det er først når Omsetningsrådet har fattet vedtak om ny korrigerende, at en kan vurdere hva Synnøve Finden ASAs klage i realiteten innebærer. Ved avgjørelsen om at klagesaken skal vurderes senere, er det også tatt hensyn til at klagesaken reiser tunge spørsmål av prinsipiell karakter. Statens landbruksforvaltning vil blant annet måtte vurdere om Synnøve Finden ASA har klagerett i saken. Det er også lagt vekt på at Statens landbruksforvaltning på grunn av stor arbeidsmengde har måttet foreta en prioritering av hvilke saker som skal behandles først. Statens landbruksforvaltning har i den forbindelse vurdert det slik at det viktigste er å fatte en realitetsavgjørelse i denne saken.

Selv om Statens landbruksforvaltning har besluttet å vurdere klagesaken fra Synnøve Finden ASA senere, har en likevel foran vist til klagen og behandlet dens materielle innhold av betydning for beregning av korreksjonsbeløpet. En mener at det følger av forvaltningens utredningsplikt, jf fvl. § 17, at dette er en riktig framgangsmåte. Synnøve Finden ASA har blant annet kommet med en rekke innsigelser i forhold til forvaltningens saksbehandling. Statens landbruksforvaltning har prioritert sakens materielle innhold slik at en skal kunne fatte en realitetsavgjørelse i saken.

Statens landbruksforvaltning beklager at det har tatt tid før saken har blitt lagt fram for Arbeidsutvalget til behandling. Hovedårsaken til dette er det redegjort for i kap 2. I tillegg reiser Synnøve Finden ASAs klage av 27. april 2001, som nevnt ovenfor, flere spørsmål av prinsipiell karakter som Statens landbruksforvaltning har startet en vurderingsprosess på i forbindelse med forberedelsen av denne saken.

3 Prisetjeningen og markedsreguleringen under markedsordningen for melk

Gjeldende markedsordning for melk ble innført f.o.m. 1. juli 1997 og består av følgende hovedordninger: 1) prisutjevningen, 2) markedsreguleringen, 3) kvoteordning, 4) produsentrettede tilskudd og 5) importvernet. I denne saken er det spesielt de to første ordningene som er interessante, da forvaltningen av disse griper direkte inn i hverandre.

3.1 Prisutjevningsordningen

Prisutjevningsordningen har som formål å regulere differensieringen av priser på melkeanvendelser ved hjelp av tilskudd og avgifter for å ta ut et høyere samlet markedsuttak og gi melkeprodusenter muligheter for lik pris uavhengig av melkeanvendelse og lokalisering av produksjonen. Ordningen er hjemlet i omsetningsloven § 6 og styres gjennom forskrift fastsatt av Landbruksdepartementet. Ordningen ble forvaltet av Omsetningsrådets sekretariat i tidsrommet fra innføringen av ny markedsordning for melk 1. juli 1997 og fram til 1. juli 2000. Etter dette tidspunktet er ordningen forvaltet av SLF, jf forskrift av 30. juni 2000 om prisutjevningsordningen for melk. Aktørene i ordningen er meieriselskaper, dvs selskaper som kjøper ubehandlet melk til videre foredling eller produksjon av melkeprodukter. Prisutjevningsordningen består av 3 hoveddeler: a) Utjevning mellom melkeanvendelser, b) utjevning av biproduktanvendelse og c) utjevning av geografisk betingede kostnader.

3.2 Markedsreguleringen

Markedsreguleringen av melk er hjemlet i omsetningsloven og i konkurranseloven. Omsetningsloven hjemler finansiering (§ 5) og organisering (§§ 2, 3, 11 og 12). Konkurranseloven gir salgssamvirket i rollen som markedsregulator unntak fra det generelle forbudet mot prissamarbeid og markedsdeling. Markedsreguleringen styres gjennom Retningslinjer for bevilgninger til reguleringstiltak innenfor melkesektoren vedtatt av Omsetningsrådet, og har som formål å:

- stabilisere prisene for produsentene og bidra til noenlunde ens priser over hele landet.
- sikre avsetningsmuligheter for produsentene
- sikre forsyninger i alle forbruksområder til noenlunde ens pris
- bidra til at produsentene oppnår priser mest mulig i samsvar med jordbruksavtalens forutsetninger, samtidig som prisen i markedet skal holdes på eller under avtalt nivå, som gjennomsnitt for året

Retningslinjene fastsettes av Omsetningsrådet og lister opp hvilke tiltak Tine Norske Meierier som markedsregulator kan sette i verk. De fleste vedtak knyttet til de enkelte tiltak er i henhold til retningslinjene delegert til Omsetningsrådets arbeidsutvalg. I henhold til retningslinjene er det Tine Norske Meierier som markedsregulator som iverksetter tiltakene.

Markedsreguleringen finansieres av omsetningsavgiften som pålegges all norskprodusert melk. Markedsreguleringen består av en rekke avsetningstiltak, der eksportlevering er det tiltaket som har størst økonomisk betydning. I retningslinjene heter det for eksportlevering i art V:

Ved eksport av reguleringsprodukter beregnes godtgjørelse etter følgende regler:

1. *Det eksporttap som godtgjøres er forskjellen mellom varens verdi på avsendelsesdagen, priset til industrimarkedet (jfr. prisutjevningsordningen for melk) fratrukket ikke påløpte kostnader og kostnader som dekkes på annen måte, og den salgsverdi som er oppnådd overfor kjøper.*

3.3 Vurderinger av sammenhengen mellom markedsreguleringen og prisutjevningen

På noen områder er det en nær sammenheng mellom prisutjevningen og markedsreguleringen. Fra protokollen fra Omsetningsrådets møte 28. november 1996 der retningslinjene ble vedtatt første gangen heter det:

”Prisgrunnlaget for markedsreguleringstiltakene i melkesektoren er imidlertid koblet til prisutjevningen i Markedsordningen for melk, og den prisdifferensiering som denne medfører for meieriprodukter”.

I jordbruksforhandlingene 1999 ble det nedsatt en arbeidsgruppe som skulle vurdere endringer i prisutjevningen og nytt avtaleprissystem for melk. Arbeidsgruppen sier i kap 4.8.2:

”Slik de to ordningene blir forvaltet i dag er det en indirekte kobling mellom de ved at melk til reguleringseksport først blir avregnet i prisutjevningen til industripris. Deretter foretas prisedskrivning til pris i eksportmarkedet ved bruk av omsetningsavgiftsmidler”.

Dette kan for eksportlevering illustreres som i figur 1 nedenfor

Veid netto råvareverdi		
	Tilskudd fra prisutjevningen	
Råvareverdi til industri i PU		Gj.snittspris innenlandsk industrimarked
	Tap dekket fra markedsreguleringen	
		Oppnådd pris på eksportmarkedet
	Betalt av kundene	

Fig. 1 Sammenhengen mellom priser i markedsreguleringen og prisutjevningen

Modellen illustrerer at gjennom eksportlevering oppnås det inntekter utfra oppnådd pris på eksportmarkedet. Forskjellen i inntekter på basis av denne prisen og oppnådd pris på innenlandsk industrimarked refunderes gjennom markedsreguleringen.

Oppnådd pris på innenlandsk industrimarked skal reflekteres i råvareverdien til industri i prisutjevningen. Ved produksjon av ost til industrimarkedet er råvareverdien til denne produksjonen lavere enn veid netto råvareverdi for all melk. For å bringe verdien på melken som benyttes til denne produksjon opp til veid netto råvareverdi ytes et utjevningstilskudd fra prisutjevningen.

Veid netto råvareverdi er et uttrykk for gjennomsnittlig oppnådd råvareverdi for all melk som inngår i ordningen. Det beregnes som et volumveid gjennomsnitt av råvareverdiene for alle prisgruppene som inngår i ordningen, justert for visse felleskostnader. Tilskudd og avgifter i prisutjevningen fastsettes som forskjellen mellom de ulike prisgruppene og veid netto råvareverdi.

TINE Norske Meierier har som markedsregulator et ansvar ikke bare for å balansere totalmarkedet, med også å balansere markedet innenfor de ulike prisgrupper for å ta ut målprisene som er fastsatt for de respektive prisgrupper. Innenfor hver prisgruppe forutsettes at alle produkter i gruppen er priset med utgangspunkt i den råvareverdi som er fastsatt for den aktuelle gruppen, også uavhengig av hva slags kvalitet som produseres. For markedsreguleringen betyr dette at når et konkret reguleringstiltak er knyttet til prisutjevningen, så som reguleringsekspert, så kjenner ikke dette tiltaket noen annen råvareverdi eller pris på melk i prisutjevningen enn den som formelt er fastsatt eller notert for gruppen. Å ta utgangspunkt i en annen pris enn den som er notert eller fastsatt av prisutjevningens styrende organer, vil på grunn av mekanismene og forutsetningene i prisutjevningen i prinsippet innebære enten en over- eller underkompensasjon. For eksporttiltak betyr dette at så lenge det i retningslinjene er fastlagt at utgangspunktet for nedskrivning av eksportert vare skal være industripris, så må det tas utgangspunkt i den pris som er fastsatt for gruppen. I denne konkrete sak vil det være den pris som Landbruksdepartementet har fastsatt i sitt vedtak av 28. februar 2001.

4 Vurderinger om korreksjon av eksportoppgavene med utgangspunkt i Landbruksdepartementet vedtak av 28. februar 2001

I de vurderingene som blir foretatt er det benyttet følgende hovedgrunnlag:

- sammenhengen mellom de to hovedordningene i markedsordningen for melk; prisutjevningen og markedsreguleringen, kfr. fig. 1 foran.
- retningslinjer for bevilgninger til reguleringstiltak innenfor melkesektoren
- Landbruksdepartementets vedtak 28. februar 2001 vedrørende faste hvitoster til industrimarkedet.

4.1 Konsekvenser av departementets vedtak på sammenhengen mellom prisutjevningen og markedsreguleringen

Gjennom vedtakene i Arbeidsutvalget 25. september 2000 og i Omsetningsrådet 29. november 2000 ble det foretatt en korrigerende til samme pris som var benyttet i prisutjevningen på det tidspunktet. Etter dette vedtaket korresponderte de to ordningene utfra et prisnivå på kr 42,21. Dette tilsvarer nivå B i fig. 2 nedenfor (tallene i figuren referer seg til 1999).

	Før korrigerings 25.09.00	Etter korrigerings 25.09.00	Ved ny korrigerings 27.09.01
Veid netto råvareverdi			
Overdekning korrigert			P.t. ikke utjevnet i PU ¹
A Pris benyttet i opprinnelige oppg.	43.73		
B Netto målpris brukt i PU		42.21	
C Netto målpris LDs beregninger			37.29
D Oppnådd pris på verdensmarkedet			

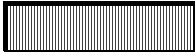
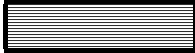

	= Tilskudd fra PU
	= Dekket av oms.avg
	= Dekket fra markedet
	= Over- eller underdekning

Fig 2 Sammenheng mellom benyttede priser i prisutjevningen og markedsreguleringen før og etter korrigerings²

Figur 2 illustrerer at det innenfor prisutjevningsordningen er oppstått en differanse mellom det opprinnelige råvareverdigrunnlaget i prisutjevningsordningen og de råvareverdier som følger av Landbruksdepartementets vedtak av 28.02.01. Innenfor prisutjevningsordningen er det p.t. kun foretatt en etterbetaling i forhold til to av markedsaktørene. Disse midlene (i alt om lag kr 32.000.000,-) er utbetalt fra og belastet prisutjevningsordningen for melk, jf. LDs vedtak. Det er p.t. ikke foretatt en tilsvarende utjevning i forhold til Tine Norske Meierier. Det presiseres imidlertid at prisutjevningsordningen er en selvfinansierende ordning som står på egne ben

¹ Utjevning i prisutjevningen vil i tilfelle kreve full omregning av alle satser. For Tine Norske Meierier blir dette et tilnærmet nullsumspill

² Råvareverdien refererer seg til kr pr. liter helmelk, Prisene i A–E refererer seg til kr pr. kg ost

uavhengig av markedsreguleringen for melk, og hvis forvaltning ligger utenfor Omsetningsrådets ansvarsområde.

I praksis har det til reguleringseksport bare vært benyttet A-kvalitet. Dette har vært gjort utfra at dette gir de beste prisene på eksportmarkedene og minst kostnader for reguleringen. Selv om man i Landbruksdepartementets vedtak av 28. februar 2001 har beregnet en gjennomsnittspris for prisgruppen som sådan, så vil det ikke være riktig å korrigere for dette ut fra resonnetet ovenfor om at alle produkter i prisgruppen forutsettes priset med utgangspunkt i samme råvareverdi. Å korrigere for at A-kvalitet er priset høyere enn den gjennomsnittspris Landbruksdepartementet har beregnet ville i tilfelle i prinsippet innebære en overkompensasjon av Tine Norske Meierier. Uansett påhviler det markedsregulator å avhende overskuddet i markedet til lavest mulig kostnad.

Ut fra de prinsipper som ligger til grunn for såvel prisutjevningsordningen som markedsreguleringen for melk, mener derfor Statens landbruksforvaltning at det vil være riktig å basere seg på Landbruksdepartementets beregnede gjennomsnittspris i vedtaket av 28. februar 2001 som grunnlag for en ytterligere korrigerings.

4.2 Konsekvenser av departementets vedtak for eksportoppgavene for hvitost for perioden 1. juli 1997-30. juni 2000

Når vi sammenligner det nye prisedskrivningsnivået med de priser som ble benyttet i korreksjonsvedtaket i Arbeidsutvalget 25. september 2000, får vi følgende korreksjonsgrunnlag og beløp:

Tabell 2 Beregnet tilbakebetaling, eksklusive renter, fra TINE Norske Meierier til fondet for omsetningsavgift for melk utfra endrede råvarepriser for modnede oster til industri.

Periode	Kvantum, kg	Pris AU 25.09.00 kr/kg	Pris, LD 28.02.01 kr/kg	Diff, kr/kg	Korreksjon, kr
2. halvår 97	4 616 564	43,73 ¹	34,67	9,20	42 472 386
1. halvår 98	3 990 940	41,54	34,67	6,87	27 417 758
2. halvår 98	5 085 374	39,79	34,67	5,12	26 037 117
1. halvår 99	3 345 094	42,21	37,29	4,92	16 457 862
2. halvår 99	4 500 992	42,21	37,29	4,92	22 144 881
1. halvår 00	1 691 830	42,21	38,06	4,15	7 025 095
TOTAL	23 230 794				141 551 099

¹ Dette er prisen som faktisk ble benyttet i eksportoppgaven for 2. halvår 1997.

I tillegg kommer renter av for mye utbetalt fra fondet for omsetningsavgift for melk. Renter på mellomværende skal etter art XII i renteberegnes etter en fast rentesatsen som fastsettes pr. halvår. Med utgangspunkt i de fastsatte rentesatsene² får vi følgende renteberegning³ og totalt korreksjonsbeløp.

Tabell 3 Beregnet korreksjonsbeløp inkl. renter

Periode	Korreksjon, kr	Renter, kr	Korreksjon tot., kr
2. halvår 97	42 472 386	13 021 188	55 493 575
1. halvår 98	27 417 758	7 631 051	35 048 810
2. halvår 98	26 037 117	6 175 646	32 212 763
1. halvår 99	16 457 862	3 258 788	19 716 651
2. halvår 99	22 144 881	3 410 051	25 554 931
1. halvår 00	7 021 095	797 139	7 818 233
TOTAL	141 551 099	34 293 864	175 844 963

Denne korrigeringen kommer i tillegg til den som ble vedtatt av Arbeidsutvalget 25. september 2000 og av Omsetningsrådet 29. november 2000.

Disse to korrigeringene betyr at grunnlaget for fastsetting av omsetningsavgiften på melk ble vurdert for høyt i perioden 01.07.1997-30.06.2000, i forhold til det grunnlaget som følger av Landbruksdepartementets vedtak av 28.02.2001. Det betyr at de i den aktuelle perioden har blitt avkrevd en for høy omsetningsavgift, og at fondet for omsetningsavgiften for melk er større enn hva det normalt bør være. På bakgrunn av de mange forhold spørsmålet om for mye innbetalt omsetningsavgift berører, vil en foreslå at Statens landbruksforvaltning gis i oppdrag å vurdere nærmere de ulike sidene saken reiser, herunder spesielt juridiske og administrative forhold, og at en kommer tilbake med forslag til hvordan saken skal håndteres fortrinnsvis i forbindelse med fastsettelse av omsetningsavgiften for melk for 2002. Dette må skje utfra det prinsippet om at dette er midler som er innbetalt av melkeprodusentene.

Et vedtak om korrigering vil bli rapportert til Landbruksdepartementet som grunnlag for korreksjon av de WTO-notifiseringene som allerede er foretatt for den aktuelle perioden. Ettersom de notifiserte beløp er innenfor de forpliktelsesnivå Norge har på området, vil imidlertid ikke et korreksjonsvedtak medføre problemer i forhold til de forpliktelser en har for perioden.

Synnøve Finden ASA har stevnet Staten v/Landbruksdepartementet vedr. vedtaket 28. februar 2001 og har også bedt departementet gjøre om dette. Dersom stevningen eller anmodningen om omgjøring fører til endringer i departementets vedtak, må konsekvensene av dette vurderes i forhold til eksportoppgavene for angjeldende periode.

² Det er benyttet en rentesats på 7,5% for 2. halvår 2001.

³ Renten er beregnet t.o.m. 31.10.01.

Statens landbruksforvaltning er 20. september blitt gjort oppmerksom på at TINE Norske Meierier eventuelt senere kan komme til å søke om ytterligere etterkorreksjon for enkelte kostnadselementer knyttet til transport av reguleringseksportert vare. En slik søknad vil ha sin begrunnelse i at de i noen av de opprinnelige oppgavene ikke søkte om full kompensasjon for reguleringskostnadene for ikke å overskride begrensningene innenfor WTO.

Med hjemmel i art. V i retningslinjer for bevilgninger til reguleringstiltak innenfor meierisektoren gjøres følgende

Vedtak:

Oppgavene over leveringer av hvitost til eksport for perioden 2. halvår 1997, 1998, 1999 og for 1. halvår 2000 korrigeres som følge av Landbruksdepartementets vedtak av 28.02.01, og kr 175 844 963 tilbakebetales fra Tine Norske Meierier og godskrives fondet for omsetningsavgift for melk.

Statens landbruksforvaltning gis i oppdrag å fremme forslag til nærmere gjennomføring av vedtaket om for mye innbetalt omsetningsavgift for perioden 01.07.97-30.06.00.

Møtet var slutt kl. 11.30